

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 64/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Marekom Gutikom, Armádna 1655/5, Trenčín, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 71/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 71/2014 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta Mgr. Mareka Gutika, Armádna 1655/5, Trenčín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 64/2020-11 z 13. februára 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Marekom Gutikom, Armádna 1655/5, Trenčín, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 C 71/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z argumentácie sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na okresnom súde sa pod sp. zn. 34 C 71/2014 viedlo konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 1 013,75 eur a zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 500 eur, a to „titulom... zo strany ÚVV a ÚVTOS [REDACTED] neoprávnene vykonávaných zrážok na trovy výkonu trestu z dávok priznaných mi zo strany Sociálnej poisťovne.“. Predmetný návrh bol 26. augusta 2014 doručený Okresnému súdu Košice II, ktorý ho s poukazom na miestnu

príslušnosť postúpil 21. októbra 2014 Okresnému súdu Trenčín. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu v napadnutom konaní namieta prietahy v postupe okresného súdu v tomto konaní.

2.1 Sťažovateľ po prehľade vo veci vykonaných úkonov uvádza, že „Okresný súd v období od 15.01.2015... do 12.08.2016 teda po dobu takmer 19 mesiacov nekonal, ergo po uvedení doby nespravil žiaden úkon smerujúci k vybaveniu veci. V uvedenom období mal pritom súd k dispozícii vyjadrenia všetkých žalovaných a nič mu nebránilo v ďalšom procesnom postupe spočívajúcom napríklad aj vo vydaní výzvy na opravu... podania, ak mal za to, že toto je nezrozumiteľné. Predsedom súdu konštatované objektívne dôvody nečinnosti súdu spočívajúce v jeho nedostatočnom personálnom obsadení, nemôžu zatažovať stranu sporu a nie súd dôvodom liberácie súdu spod zodpovednosti plynulo postupovať v konaní. Okresný súd Trenčín ďalej plynulo nekonal ani v období od mája 2017 do augusta 2019.“. Na záver zhrnul: „Postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 34C/71/2014 tak došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v článku 48 ods. 2 Ústavy... a článku 6 ods. 1 Dohovoru...“

3. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Trenčín vo veci vedenej pod sp. zn. 34C/71/2014 porušil právo [REDAKOVANÉ], aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

2. [REDAKOVANÉ] sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,00 EUR...“

3. [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 360,75 EUR...“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľa

4. Ústavný súd 2. marca 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní okresného súdu sp. zn. Spr 249/2020 z 23. marca 2020 predseda okresného súdu poskytol prehľad vo veci vykonaných úkonov, k čomu v podstatnom zhrnul:

„... vec je toho času rozhodnutá a spis sa nachádza na Krajskom súde v Trenčíne za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní. Mám za to, že k dĺžke konania prispel žalobca svojím správaním spočívajúcim jednak v tom, že podal nezrozumiteľnú žalobu, ktorej nedostatky bolo potrebné odstraňovať a jednak vtom, že pojednávanie určené na 06.04.2018 muselo byť zrušené, napriek tomu, že o tomto mal vedomosť od 12.01.2018 a až krátko pred pojednávaním bolo súdu oznámené, že žalobca ako strana sporu netrvá na svojej účasti na pojednávaní a nepodpísal podklady k eskorte a požiadal o vykonanie výsluchu v ÚVTOS.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ - žalobca poukazuje ďalej na to, že i napriek tomu, že v období roka 2018 k rukám predsedu podal sťažnosť na prieťahy v konaní, na túto jeho sťažnosť mu nebolo zaslané vyjadrenie. Keďže sťažovateľ nekonkretizoval, na ktoré konkrétne podanie adresované k rukám predsedu súdu mu nebolo zaslané vyjadrenie, si k tomuto dovoľujem uviesť nasledovné. Sťažovateľ opakovane k rukám predsedu okresného súdu zasielal podania, obsahom ktorých boli jednak vyjadrenia súvisiace s prebiehajúcimi konaniami ale i sťažnosti na prieťahy v konaní. Takéto podania, obsahom ktorých boli sťažnosti na prieťahy v konaní, boli k rukám predsedu súdu doručené

- 17.04.2018, vyjadrenie predsedu súdu sťažovateľ prevzal 14.05.2018 (Spr 2176/2017)*
- 14.05.2018, vyjadrenie predsedu súdu sťažovateľ prevzal 22.05.2018 (Spr 2075/2018),*
- 11.06.2018, vyjadrenie predsedu súdu sťažovateľ prevzal 18.06.2018 (Spr 2075/2018),*
- 04.07.2018, vyjadrenie predsedu súdu sťažovateľ prevzal 10.08.2018 (Spr 2096/2018)*
- 25.09.2018, vyjadrenie predsedu súdu sťažovateľ prevzal 05.10.2018 (Spr 2075/2018).*

Mám za to, že všetky podania sťažovateľa adresované k rukám predsedu súdu, obsahom ktorých bola sťažnosť na prieťahy v konaní, boli predsedom súdu, resp. na základe jeho poverenia podpredsedom súdu vybavené tak, že sťažovateľovi boli zaslané vyjadrenia.

Na základe uvedeného si dovoľujem uviesť, že sťažnosť sťažovateľa je neopodstatnená a uplatnený nárok na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 5.000,-Eur považujem za neprimerane vysoký najmä s poukazom na predmet sporu.“

5. Ústavný súd zaslal (s právnymi účinkami doručenia) právnenému zástupcovi sťažovateľa vyjadrenie okresného súdu sp. zn. Spr 249/2020 z 23. marca 2020 na vedomie s možnosťou vyjadriť sa, čo právny zástupca sťažovateľa nevyužil. Ústavný súd v liste z 15. apríla 2020 poučil právneho zástupcu sťažovateľa o tom, že ak sa nevyjadrí k možnosti upustenia od ústneho pojednávania, bude sa predpokladať, že nemá námietky k prejednaniu veci bez ústneho pojednávania [§ 157 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Pri voľbe procesného postupu potom vychádzal ústavný súd z predpokladu uvedeného v predchádzajúcej vete.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy

v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

12.1 V praxi sa vyskytujú aj prípadhy, ku ktorým dochádza až po vydaní rozhodnutia, pretože síce už bolo v konaní rozhodnuté, avšak rozhodnutie nebolo sťažovateľovi doručené, resp. nenadobudlo právoplatnosť. Je preto treba skúmať aj dĺžku konania, ktoré nebolo právoplatne skončené, hoci prípadne už mohlo byť vo veci rozhodnuté [napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Zarembová proti Slovenskej republike z 23. 11. 2010, bod 19, Sirotňák proti Slovenskej republike z 23. 12. 2010, bod 28, Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, bod 18].

13. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietahov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

14.1 Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100

ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie.

14.2 Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

15. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

16. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou

zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07]. Naostatok aj ESLP vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESLP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietáhov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

18. Zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (II. ÚS 33/99).

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

IV.1 Právna a faktická zložitosť veci

19. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (rozsudok vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [rozsudok EŠLP vo veci Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (rozsudok EŠLP vo veci Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968).

19.1 Predmetom konania je rozhodovanie o sťažovateľom uplatnených nárokoch na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl., náhrade škody a vydaní bezdôvodného obohatenia podľa § 415 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, čo v zásade spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov napriek jej určitým špecifikám.

IV.2 Správanie účastníka konania

20. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priet'ahov v súdnom konaní ústavný súd nezistil žiadne také významné okolnosti, ktoré by signalizovali

nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa ako strany konania. Je pravdou, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu č. k. 34 C 71/2014-151 z 21. septembra 2016 vyzvaný k oprave petitu žalobného návrhu, ďalej okresným súdom 17. marca 2017 vyzvaný k odstráneniu rozporov v jeho vyjadreniach z 10. októbra 2016 a 13. októbra 2016 a taktiež k spresneniu podaného návrhu na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti, ktorý následne odvolal. Okresný súd musel taktiež svojím uznesením č. k. 34 C 71/2014-174 z 9. januára 2018 rozhodovať o návrhu sťažovateľa na zmenu žaloby. Táto procesná aktivita sťažovateľa determinovala parciálnu rozhodovaciu činnosť okresného súdu, avšak výraznou mierou sa nepodpísala na ústavným súdom identifikovanej dobe prietahového postupu okresného súdu v napadnutom konaní. K rovnakému záveru došiel ústavný súd aj pri zhodnotení komunikácie sťažovateľa s okresným súdom týkajúcej sa zabezpečenia jeho prítomnosti na pojednávaní súdu, pričom vzhľadom na zisťované majetkové pomery sťažovateľa Okresným súdom Košice II, na podklade ktorých aj bolo sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, okresný súd mal a mohol pristúpiť *a priori* k jeho vypočutiu v Ústave na výkon trestu ■■■■■ tak, ako to napokon aj zákonná sudkyňa 18. septembra 2018 urobila. Teda doba, počas ktorej sa musel okresný súd vysporiadať so sťažovateľovými procesnými návrhmi alebo nedostatkami jeho podaní vrátane zabezpečovania jeho prítomnosti na pojednávaní súdu, nezohrala z pohľadu ústavného súdu takú podstatnú skutočnosť, v dôsledku ktorej by bolo možné konštatovať rozhodujúce alebo výrazné zavinenie sťažovateľa na identifikovanom prietahovom postupe okresného súdu v napadnutom konaní.

IV.3 Postup okresného súdu v napadnutom konaní

21. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

22. Prehľad vo veci vykonaných úkonov:

- 26. augusta 2014 Okresnému súdu Košice II doručené podanie sťažovateľa,

- 3. septembra 2014 Okresný súd Košice II dožiadal písomnými dožiadaniami Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Sociálnu poisťovňu Košice, Krajský dopravný inšpektorát v Košiciach a Geodetický a kartografický ústav Košice k poskytnutiu informácií o majetkových pomeroch sťažovateľa v súvislosti so sťažovateľom podaným návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 29. septembra 2014 Okresný súd Košice II uznesením č. k. 43 C 161/2014-58 z 29. septembra 2014 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 29. septembra 2014 Okresný súd Košice II uznesením sp. zn. 43 C 161/2014 z 29. septembra 2014 vyzval žalovaných v I. až III. rade k vyjadreniu sa k sťažovateľom podanému žalobnému návrhu,

- 20. októbra 2014 Okresnému súdu Košice II doručená námietka žalovaného v III. rade o miestnej nepríslušnosti na konanie a zároveň vyjadrenie k veci,

- 21. októbra 2014 Okresnému súdu Košice II doručená námietka žalovaného v I. rade o miestnej nepríslušnosti na konanie a zároveň vyjadrenie k veci,

- 21. októbra 2014 Okresnému súdu Košice II doručené písomné vyjadrenie žalovaného v II. rade k veci,

- 21. októbra 2014 Okresný súd Košice II postúpil vec okresnému súdu – doručená 27. novembra 2014,

- 15. augusta 2016 okresný súd zasiela písomné vyjadrenia žalovaných sťažovateľovi a vyzýva ho podľa § 135 ods. 1 CSP a zároveň pouča v zmysle zákonnej úpravy ako stranu sporu,

- 21. septembra 2016 okresný súd uznesením č. k. 34 C 71/2014-151 z 21. septembra 2016 vyzval sťažovateľa podľa § 129 CSP k oprave petitu podanej žaloby,

- 21. septembra 2016 okresný súd písomne vyzval sťažovateľa podľa § 138 CSP,

- 17. marca 2017 okresný súd písomne vyzval sťažovateľa k odstráneniu rozporov v jeho vyjadreniach z 10. októbra 2016 a 13. októbra 2016 a zároveň k spresneniu návrhu sťažovateľa na odňatie veci okresnému súdu z dôvodu vhodnosti,

- 29. marca 2017 okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa o tom, že netrvá na prikázaní veci inému súdu,

- 24. júla 2017 predseda okresného súdu upozorňuje vo veci konajúcu zákonnú sudkyňu, aby konala bez zbytočných prietahov,

- 21. septembra 2017 okresný súd písomne vyzval sťažovateľa na oznámenie toho, či žiada byť osobne prítomný na pojednávaní súdu alebo súhlasí s výsluchom mimo pojednávania súdu,

- 6. októbra 2017 okresnému súdu oznámené stanovisko sťažovateľa, v ktorom uvádza, že vzhľadom na to, že mu nie sú známe náklady eskorty na pojednávanie, sa nemôže vyjadriť k výzve súdu,

- 9. januára 2018 okresný súd svojím uznesením č. k. 34 C 71/2014-174 z 9. januára 2018 pripustil zmenu žaloby,

- 28. marca 2018 okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie sťažovateľa o nemožnosti uhradiť trovy eskorty na pojednávanie súdu z dôvodu nemajetnosti a z tohto dôvodu žiada o jeho vypočutie v ústave, z uvedeného dôvodu bol nariadený termín pojednávania na 6. apríl 2018 zrušený,

- 4. júla 2018 predseda okresného súdu upozorňuje zákonnú sudkyňu, aby konala vo veci bez zbytočných priet'ahov,

- 31. júla 2018 zákonná sudkyňa okresného súdu poskytla predsedovi okresného súdu písomné vyjadrenie k sťažovateľom podanej sťažnosti na priet'ahy v konaní,

- 18. septembra 2018 zákonná sudkyňa okresného súdu osobne vypočula sťažovateľa v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED],

- 28. septembra 2018 okresný súd uznesením č. k. 34 C 71/2014-216 z 28. septembra 2018 konanie vo veci podanej žaloby proti žalovaným v I. a II. rade zastavil a rozhodol o 100 % náhrade trov konania,

- 22. októbra 2018 sťažovateľ doručil okresnému súdu sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 34 C 71/2014-216 z 28. septembra 2018, ktorá bola vyhodnotená ako odvolanie proti výrokom o náhrade trov konania,

- 3. apríla 2019 bol zákonnou sudkyňou nariadený termín pojednávania vo veci na 7. jún 2019,

- 7. júna 2019 okresný súd pojednával vo veci, vyhlásený rozsudok č. k. 34 C 71/2014-237 zo 7. júna 2019, ktorým súd žalobu sťažovateľa proti žalovanému v III. rade zamietol v celom rozsahu a priznal mu 100 % náhradu trov konania,

- 28. augusta 2019 okresnému súdu doručené odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 34 C 71/2014-237 zo 7. júna 2019,

- 17. septembra 2019 súdny spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne na odvolacie konanie.

23. Posúdením postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd identifikoval obdobie úplnej pasivity, a to v čase od 27. novembra 2014, keď bol súdny spis postúpený okresnému súdu, do 15. augusta 2016, keď okresný súd zasiela písomné vyjadrenia žalovaných sťažovateľovi, vyzýva ho podľa § 135 ods. 1 CSP a pouča v zmysle zákonnej úpravy sporového konania ako stranu v konaní. To znamená, že okresnému súdu trvalo 20 mesiacov, kým začal vo veci konať, a to vykonaním úkonu administratívneho charakteru. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že Okresný súd Košice II preveril majetkové pomery sťažovateľa so záverom o oslobodení od súdnych poplatkov a zabezpečil v konaní vyjadrenia žalovaného v I. až III. rade k podanému žalobnému návrhu, a teda okresný súd mal a mohol, pokiaľ by sa veci venoval s náležitou starostlivosťou, začať vo veci konať omnoho skôr, než konal v podstate úkonom administratívneho charakteru. Teda dobu nečinnosti okresného súdu od 27. novembra 2014 do 15. augusta 2016 hodnotí ústavný súd ako prieťah v trvaní 20 mesiacov, pričom už len dodáva/pripomína, že neoddeliteľnou súčasťou prechodu súdnictva vo veci je aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní, a preto v tomto zmysle je potrebné hodnotiť napadnuté konanie ako celok (II. ÚS 251/2011).

23.1 Ďalším obdobím nečinnosti okresného súdu je obdobie od 28. septembra 2018, keď okresný súd uznesením č. k. 34 C 71/2014-216 z 28. septembra 2018 konanie v časti proti žalovaným v I. a II. rade zastavil a rozhodol o náhrade trov konania, do 3. apríla 2019, keď okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 7. jún 2019, na ktorom vyhlásil rozsudok č. k. 34 C 71/2014-237 zo 7. júna 2019. V tejto súvislosti sa žiada pripomenúť, že vo veci konajúca zákonná sudkyňa už 21. septembra 2016 vyzvala sťažovateľa podľa § 138 CSP, teda mu oznámila, že jeho žalobný návrh disponuje nedostatkom zjavnej neodôvodnenosti a vyzvala ho k späťvzatiu žaloby. Ak teda bol žalobný návrh sťažovateľa už 21. septembra 2016 posúdený ako zjavne neodôvodnený a následne okresný súd uznesením č. k. 34 C 71/2014-216 z 28. septembra 2018 konanie v časti proti žalovaným v I. a II. rade zastavil a rozhodol o náhrade trov konania, nemožno konštatovať ospravedlniteľný (z hľadiska rozhodovania ústavného súdu) dôvod, na základe ktorého

zákonná sudkyňa vyčkávala až do 3. apríla 2019 na nariadenie termínu pojednávania na 7. jún 2019 (namiesto toho, aby pristúpila k nariadeniu pojednávania vo veci už po 28. septembri 2018, resp. 22. októbri 2018, keď zistila, že sťažovateľom doručené podanie okresnému súdu označené ako sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 34 C 71/2014-216 z 28. septembra 2018 je len odvolaním proti výrokom o trovách konania). Toto obdobie preto hodnotí ústavný súd ako priet'ah v konaní v trvaní 6 mesiacov. Uvedený záver ústavného súdu nadobúda na závažnosti v kontexte dvoch upozornení predsedu okresného súdu zákonnej sudkyňi na povinnosti konať vo veci bez priet'ahov z 24. júla 2017 a 4. júla 2018, jej stanoviska z 31. júla 2018 k sťažovateľom podanej sťažnosti na priet'ahy v konaní a napokon aj celkovo piatich písomných odpovedí predsedu okresného súdu k sťažovateľom podaným sťažnostiam na priet'ahy v konaní (pozri vyjadrenie predsedu okresného súdu – bod 4). Celková doba priet'ahov spôsobených nečinnosťou v napadnutom konaní okresného súdu predstavuje 26 mesiacov. V mozaike celkového priebehu dosiaľ právoplatne neskončeného konania a postupu okresného súdu v ňom sú zároveň popísané okolnosti dôvodom na vyslovenie porušenia ústavnou sťažnosťou označených práv sťažovateľa.

V.

Záver

V.1 K bodu 1 výroku nálezu

24. V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

24.1 Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod IV odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.2 K bodu 2 výroku nálezu

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25.1 Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012).

25.2 Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € z dôvodu prietahov okresného súdu pri prejednaní veci. Ústavný súd v predmetnej veci zistil obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu v trvaní 2 rokov a 2 mesiacov pri súčasnej konštatácii dosiaľ právoplatne neskončeného konania trvajúceho od 26. augusta 2014. Vychádzajúc zo svojej judikatúry (I. ÚS 611/2017, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018), priznal v popísanej situácii sťažovateľovi sumu 1 000 €, ktorú považoval vzhľadom na okolnosti prípadu za primeranú.

V.3 K bodu 3 výroku nálezu

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

26.1 Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a za písomné podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2

v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 šestina z výpočtového základu zo sumy 1 062 €, čo činí za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 177 € a režijný paušál v sume 10,62 €, teda odmenu v celkovej súhrnnej sume 375,24 €. Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

V.4 K bodu 4 výroku nálezu

27. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti požadoval zaplatenie finančného zadost'učinenia vo výške 5 000 €. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi sumu finančného zadost'učinenia vo výške 1 000 €, návrhu v ostávajúcej časti nevyhovel.

28. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu